

Bécsből, Kedden, Februárius 15-dikén, 1820.

Spanyol Ország.

Péntektől fogva, midőn utóbbi M. Kurirunkat útnak indítottuk, naponként, ez itt következő újabb tudósításokat vetünk a' Spanyol katonai lázadásokról: —

Szombaton. — A' Jan. 27-dikén költ Anglus Ujságokban semmi új nem találtatik ezen tárgyról, csak a' Kurirban van egy levél, a' melly Jan. 11-dikén indult Madridból, 's a' melyben ezen támadás okának egyedül csak az Amérikába-meneteltől való iktatás mondatik lenni, 's elő beszéltetik, hogy az insurgens armáda Kahiástól vissza veretettvén, Lebrijában helyhezette állásba magát, hogy a' Kadiks és Madrid között való közösülést gátelja. Generális Freyre tette a' kérésületeket, hogy a' hűséges seregekkel a' hűségteleneket körül vegye, kik legfeljebb 5 vagy 6 ezeren lévén, lehetetlen hogy nem soká el ne nyomattassanak.

A' Párisi levelek közzül a' Journal-des-debates így irt Jan. 31-dikén: — A' Madridban Jan. 20-dikán költ Udvari Ujság megérkezett Párisba; ebben egy szó politikai újság sem találtatik. A' mi Bayonnei Levelezőnk ismét küldött hozzánk két levelekből való summázatokot, melyek egy Spanyol kereskedő háztól érkeztek hozzá. Az egygyikben a' jelentetik Kadiksból Jan. 11-dikéről, hogy ott mindenek csendességben vannak; 's hogy a' Király tengeri erő a' tengernek és száraznak Ura lévén, állhatatosan el-

szánta magát, hogy minden megtámadtatást vissza verjen. — A' másik levél, melly Madridból Jan. 20-dikán indult, Kadiksból Jan. 13-dikéről szollván mind ezeket erősíti, ily hozzáadással, hogy a' nép az insurgens katonaságot nem segíti. A' Sevillából Jan. 14-dikén indult tudósítások hasonlóképpen megnyugtatók. Az insurgensektől, kik még csak Leon szigetének 's a' kikötőhely' ezzel szomszédos részeinek birtokában vagynak, sokan szöknek vissza a' Királyi zászlók alá; Generális Freyre, ki már minden Bataillonnyait induló lábra állította, Sevillából 15-dikben megindult, hogy előfelé menjen. Ezen fő vezér semmi eszközöket el nem mellöz, mellyek arra szolgálhatnak, hogy a' vérontás meggátolathassék, 's a' hűségtelenek a' hűségre szép szerént visszatéríttethessenek.

Három Párisi Ministeriális Ujságok, t. i: a' Monitör, a' Journal-de-Paris, és a' Gazette-de-France, hasonlóképpen írják mind ezeket: „Freyre úgy akart, hogy 16-dikban útnak induljon, hogy magát Odonel Generálissal (nem Gróf Abisbállal, hanem ennek testvérével) kiötet Alkalában 3000 emberekkel várja, összcsoportolja. A' Rotai seregek se részesültek a' támadásban, 's három Regimentek, úgymint az Amerika, a' Principe, és még egy, már az insurgensektől visszatértek az Odonel vezérletése alatt lévő Királyi seregekhez. Az insurgens armáda 3000 emberekre olvadt össze,

's Leon szigetén vette magát sánczok közé; a Spanyol Generálisokat csak a biztalanokdztatja, hogy mit fognak majd a sok foglyokkal csinálni, minthogy arra, hogy megbüntetessenek igen sokan vagynak, arra pedig, hogy bocsánatot nyerjenek, igen nagy a bűnyök.

A' Consitúzionel és a' Renommée a' magok Jan. 31-dikén kiadott leveleikben megesmériken ezen két dolgoknak igazságát, t. i: Hogy Kadiks a' maga kapujit az insurgensek előtt bezárta, és hogy Sevillánál egy hűséges sereg összejűlekezett; de úgy vélekednek, hogy a' Gen. Freyre Sevillánál való hosszasa maradása azt mutatná, hogy ezen sereghez sincs egész bizodalma. Egy Bordeauxhoz kikötött hajósnak, a' ki Januar. 10-dikén hagyta oda Gibráltárt, beszédje szerint, akkor 15,000-re telt az insurgensek száma, ámbar az Amerika és Principe nevű Batalionok még az insurgálás kezdetén elváltak tőlök, 's útjokat a' K. fő hadi szállásra vették, melly akkor Alcala-de-Ios-Galuresben volt. A' hűségtelenek fő hadi szállása 9-dikben Puerto-Santa-Mariában volt; az ő birtokában voltak pedig Arcós, la Puebla Xeres, Puerto-Real, és Isla-de-Leon. Az ő fő vezérjek Don Rafael Bregó, előlmenő csapatjóké Don Antonio Quiroga, 's a' Generálstábjuké Miranda. Az ő egész armádájok állott: egy Svadron Lovasságból, egy Brigáda Artilleriából, egy Szapeur 's egy Mineur Batalionból, és nyolcz gyalog Batalionokból, mellyeknek neveik ezek: General, Sevilla, Asturia, Valentia, Arragonia, Hispania, Corunna, és Kanaria. Micsoda részt vólosztottak ezen Batalionok: Király, Princzaszszony, Guadalaxara, 2. Katalonia, és a' lovasság? eből a' hűségtelenek fő hadi szállásán semmit se tudtak. Ugyan ezen fő hadi szálláson

következő személlyek tartattak fogásban: Generális Gróf Calderon, az ő Generálstábjának Vezére Fournas (a' ki eszzerént nem öletett-meg mikor elfogattatott), Generálmájor Sanches Salvador, Brigadérosok Blanco, Hano, és Carles, Obersterek Fernandez, Albuquerque, Pierson, és Gabarre, Tengeri Minister Cisneros, a' Kir. armáda' fő Biztosa, a' Kincstármestere, Leon szigete' Polgármestere, 's annak Kommandánsa Don Francisco Espada.

Vasárnap. — Ma az Anglus Újságokból semmi újat nem tanulunk a' Spanyol katona lázzadásokról. A' Párisiak is kevéssel szolgálnak. A' Consitucionel ennyit mond: „A' Madridból Jan. 19-dikén indúlt levelek által megbizonyosodott az, hogy a' hűségtelenek Kadiks környékein a' (feljebb) megnevezett, La Pueblát, Xérest 's a' többit, birják. Ezen levelek szerint Generális Freyre elejébe meghatározott parancsolatok vagynak adatatva azeránt, hogy semmi ellenségeskedéseket ne kezdjen-el a' hűségtelenek ellieu, hanem most csak szelidség és ígéretek által iparkodjék őket a' hűségre visszatéríteni: azon proklamátzió mindazonáltal, a' mellyet Freyre Sevillából Jan. 15-dikén a' hűséges Batalionokhoz intézett, ellenkezni látszanak azon utasításokkal, mellyek a' feljebb említett levelek szerint ezen Generális elejébe szabattarva lenni mondatnak.

A' Gazette-de-France már a' Kadiksban Jan. 8, 9 és 10-dik napjain költ új-ságleveleknek summázataikat közli, a' mellyek szerint Don Alonzo-Rodriguez Valdez, a' Kadiksi Kormányozó, három proklamátziót intézett azon városi néphez. Az elsőt Jan. 5-dikén, melyben így kiált hozzájuk: „Egy belső nyavalya, melly veszedelmesebb azon sárga hidegnél,

melytől még egészen meg se menekedtünk, keseríti szívünket; egy Rebellisekből álló Banda San Fernando városába 's több más városokba magát oly célzással belopta, hogy emez Expedíziót, a' melly Spanyol Országnak leg kritikusabb környülállásai között készülvén-el, néki legnagyobb dicsőségére szolgál, és a' melly által Spanyol Országnak minden megtévedett gyermekei semmivé tétettek volna, meggátolják!" — Ezen előre bocsátott felkiáltás után arra nogatja a' fenn nevezett Kormányozó a' Kadiksi polgárokat, hogy a' hűségben maradjanak-meg, a' rossz sugallásokra ne hallgassanak, minden embert a' kire valami gyanujok lehet jelentsenek-be, 's a' közönséges helyeken való minden öszszegyülekezésektől tartoztassék-el magokat. — Második proklamatióját 7 -dikben adta -ki a' Kormányozó, melyben már mint hérosi virtusokkal bíró embereket, úgy szollítja-meg a' Kadiksiakat, 's magok' mérséklésére, engedelmességre, és csendességre inti őket 's így folytatja noगतó svavait: „Nyugodjatok-ki magatokat faniliátok' kebelében, 's legyetek meggyőződ'tek arról, hogy mások vigyáznak értetek; mindenek készen állanak; a' rend' ellenségei nem fogják plánumaikat végrehajtani. A' Kormányozó-szek, melyben a' környülállásokra nézve már most a' politikai hatalommal a' katonai is öszszecsatoltatva leszen; semmit el nem fog mellözni, a' mivel Királyának és néktek tartozik. Elszánással fog szenvedni minden iuségeket, a' mellyek érteket ő reá ebből bárcmolhatnak, csak hogy magát azon tisztességre érdemesnek lenni ne emutassa, hogy a' hérosi Kadiks város' lakosai' Kormányozó-széke, a' melly, valamint minden más időkben az Ország' szabadságának oltalmazó bástyája volt, úgy most hűségének oltalmazó bástyájá-

vá lett." — Harmadik proklamatiójában ezen hathatós kifejezések fordulnak elő: — „Gyönyörködve szemléltém vala, hogy Kadiks a' hűségtelességnek minden ragadó mérgétől szabad volna, ámbár csakugyan itt is találatnak nagyon kevesen oly rosszszul útasított emberek, a' kik meghazudtolni iparkodnak azt a' jó vélekedést, melyre a' lakosok általjában vétetvén érdemesek. Mit mondana a' világ, ha ezen embereknek kevés száma az egész várost megfosztaná jó hírétől? Meszsze távozzék töllem ezen gondolat! Azonban ha szerencsétlenségből csakugyan találatnának köztünk oly lakosok, kik kötelességeikről elfelejtkezvén a' város' csendességét és hátorságát, vagy öszszesereglés, mellyet én ezennel megtiltok, vagy pedig irásocskák 's kiraggatott czédulák által, vagy akár mi egyéb módon megzavarni akarnák, az ilyenek katonai módon megítéltetnek 's a' törvények szerént büntetnek." — A' katonai karokhoz is intézett ugyan ezen Kormányozó egy parancsolatot, melynek az a' foglalatja, hogy napjában minden katonának két Reált (14 krajczárt) mint pólást, és pálinkát adjanak: a' tiszteknek pedig, még a' penziónlévőknek is, szoroson parancsolja, hogy az első láрма-jeladásra a' Sz. Rechus kaszárnájába szaladjanak, hol a' fő hadi szállás van.

Hét fűn. — Gróf Freyrének a' katonákhoz intézett proklamatiója, melyről feljebb emlékeztünk, e' volt: — „Katonák! A' Király a' mi Urunk titket kíválotztott, hogy azon lázszasztókat elszélesszétek, kik azon jótéteményekről, mellyeket ő F. ge reájok eltekozlott, elfelejtkezvén, csak személyes hasznokra halgatnak; pedig a' melly őket veszedelembe viszi. Ők az Oczénanus partjain helyhezttették magokat állásba; repüljünk, hogy azt a'

hevességet, melly őket elcsábitotta, ezen tengernek habjai közt meghívesítsük! A' mi Vezérlőjünk az Okosság, az Igasság, 's Őseink' Religiója. Azon Fejedelmnek jussait oltalmazzuk, kinek neve a' Spanyolok' hadi kiáltó szava (parolája) vala, midőn a' Sasnak elkergetésére öszszesereglettek. Győzedelmeskedtünk, és elszággattuk azon lánczokat, mellyek Királyuukat kötve tartották, de a' kit 1814-ben minden Spanyolok azon thronusra helyezetttek, mellyet néki szivekben emeltek vala. Segittük ezt a' megmozgathatatlan thronust, melyre senki nem teheti kezeit a' nélkül, hogy minnyájunk' szívét széllyel ne tépje; minthogy az okosság minden embert kárhoztat, a' ki magát a' közönség' akaratjának ellene szegzi. Az ilyent megbünteti az igasság; eme' legfőbb valóság pedig, kinek akaratja által a' Királyok országolnak, azon büntetést érdemlő embereket, kik az ő kevélységekben a' Monarkhák' megítélőji akarnak lenni, az elvettetés' bélyegével beilyegzi-meg. Katonák! az a' szempillantet, hogy ezeket semmivé tegyük, eljött. Alljunk-ki ellenek a' sikra; 's legyünk az egész nemzet által szeretett 's tisztelt Királyunk' igasságos voltának 's kegyelmeségének hűségos végrehajtóji. Költ Sevillában Jan. 14-dikén. — Aláírta Freyre Manuel.

Az utóbbi Journal-des-debates Febr. 2-dikán indult Párisból. Most semmi egyenesen Madridból jött tudósítással nem szolgál, a' Bordeauxbéli Indikátorból közöl egy levelet Jan. 25-dikéről, melynek ez a' summája: — „Az insurgensek' számát most 8000-re teszik; ők a' Caracca nevű erősséget 's a' Sant Julien nevű lícea hajót elfoglaltak 's így tettek szert ágyukra. Utjokat Sevilla felé vették 's minthogy meg innét Generális Freyre in-

dúft ellenek, így 20-dikig már megerkezhetett volna Madridba az arról való hír, hogy öszszetalálkozván megverekedtek: hanem az Országlószék részéről még eddig semmi ki nem hirdettetett.“ — Ugyancsak a' nevezett Frantzia Journalban van egy Gibraltári levél Jan. 13-dikáról, ily foglalatall: „Az Algesirai Kommandans Gen. Odonel' fő hadi szállása Alcaláde - los - Gonzalesben van nagy halgatóban. Kadiksból semmi újságot nem vettünk; de gyanítjuk, hogy ezen város semmi egygyetértésben nincs az insurgensekkel. Azon megerősített csatornát, a' melly által Leon szigete Kadiktól elválosztatik, 's a' melynek neve Cortadura (nem Trocadero, mint eleintén íródott), egy tengeri Batalion oltalmazza. Sevillában mindenek csendességben voltak: hanem egy hűségtelen csapat arra felé nyomult. Tariffát 1000 insurgens tartja elfoglalva, kik Algesirásig minden földet elfoglaltak. Eme' 1000 emberek azon Batalionját tették az Amerika nevű Regementnek, melyhez Odonel leginkább bizott; most néki csak 600 emberei vagynak.“

A' Bavariai Közönséges Ujságban egy Párisi tudósítás találtatik Febr. 1-ső napjáról, melyben summásan ezek mondatnak: „A' Spanyol tudósítások még ma is vagy egy vagy más részrehajlanak, 's csak felső színűek. A' Journal-des-debats 's a' több hozzá hasonlóknak tudósításaik; mint mondják, nagyobbadon a' Párisi Spanyol Követ' Cancellariájából folynak; a' mit a' Liberálisoknak leveleikben olvasunk többire igen nagyított bizontalanságok: a' valóságnak közepében kell lenni; de sokáig már nem maradhat homályban. Még csak ennyi egész bizonyost se tudhatunk, hogy az insurgensekkel tart-e Kadiks, vagy megmaradt a' Király' hűségében. Hogy

13-dikig az insurgensek részére nem állott volt, biznyitják a kiadott proklamatiók és parancsolatok. Hanem, hogy későbbre bementek volna oda az insurgensek, emlegetik mind a Lyoni mind a Marsiliai levelek: de ezek is nagyon bizontalaná teszik tudósításaikat az által, hogy sem abba meg nem egyeznek, hogy mikor, se hogy mi módon mentek volna be oda az insurgensek.

A Bavariai Közönséges Ujságban ily Czikkely fordul elő: — „A Párisi Journal-des-debates ily elmélhedést adott ki a Londonban Jan. 24-dikén költ Chroni-cléből, melly azt mondja, hogy ő ezeket hiteles kútfőből merítette. A nevezett Frantzia Journal a megjegyelt helyekhez jegyzéseket is ragasztott. Itt következnek elébb az elmélkedés, azután a Frantzia Journal jegyzései: — „A Spanyolok rég várják az arra való alkalmatosságot, hogy a mostani Országlási systema helyébe a magok elvesztett Constitúciójokat visszatehessék. Hanem ezen törekedésnek senmi köze nincs a Déli Amerikai dolgokhoz; egyedül a Spanyolok honnyi állapotját illeti; s itt is a katonaság között találtatik inkább, mint a nép közt (*), melynek oka az, hogy a katonaság fél az Amerikai egésségtelen tartományokba való küldtetéstől. A Spanyol katonák a nemzetnek megvilágosodottabb részét teszik; a Constitúcióhoz s a Cortesekhez egész lélekkel ragaszkodtak; s a külső Országokkal való megismerkedések által beszivták azon liberális gondolkodást, melly most nékielvétkül tulajdonittatik. A köztök most kitűtött támódás előre gondoltatott; mi néhány napoknak előtte egy fontos írást láttunk, melyet néhány tisztek több má-

soknak neveken aláírtak s általa magokat elkötelezték vala, hogy a Porlier és Lasci halálokért bosszút állnak (**). Meghatározva nem erőssíthetjük, de hiszszük, hogy az Insurrekció Alsó Andalusiában a katonák közt közönséges, és hogy a 20,000 emberből-álló insurgens seregnek egy része Kadiks, a másik Madrid felé vette útját (**). Mi kételkedünk abba, hogy Generalis Freyre ily nagyon sietett volna a Ferdinandus részére való magakinyilatkoztatásával. Ő Andalusiában Osunai származású ember; a Hadi Ministerséget fel nem válolván, ezért azután a 4-dik ármáda vezérlését is elvesztette, melynek vezérlése által magát megkülömböztetve kimutatta volt. A Király visszaterésekor hathatósan kinyilatkoztatta nemzete eránt viseltető hajlandóságát. Dicsőösgre nem vágyódó, nagyon egyenes s a néptől igen szeretett ember lévén, ő legjobb ítélőbíró lehet az Országkösztök s a nép közt való egyenetlenkedésben (**). A Királyi Fő Prokurátorok megkérdezettvén, a mult esztendőnek Májusában a Számkivettetett Spanyolokra nézve egy előadást, vagy jóvallást, terjesztettek a Kastiliai Fő Tanács eléjébe, melyben ezek mondatnak: „Közönséges megbocsátásra (amnestiára) van szükség, hogy a revolúció elvégződ-hessék. Minden gyengeségeket, minden megtévedéseket meg kell bocsátani, azért, hogy minden polgárok öszszecsatolt erővel iparkodhassanak a Státus sebeinek meggyógyittatásán; ha a békételenkedők külső Országokon maradnak, ott ők soha meg nem szűnnek Státusaink ellen mesterkedni. Vannak köztök sok olyan egyéb eránt becsületes és igasságos polgárok, kik talám nem bírtak azzal az eltökélettséggel, hogy nagy áldozatokat tegyenek; meg lehet, hogy az Usurpátor-Ko-

lossusi nagy hatalmának engedni kénytelenítették; ezeknek gondolkodások módja, s állapotjuk bocsánatot érdemelnek.... Megvalljuk, vagy találatnak köztök valóságos bűnösök is: de ezek, a közönséges vélekedés által megbélyegeztetve lévén, vagy a közönséges amnestia mellett sem éreznének visszajöni, vagy ha visszajönnének is, kevés számjok miatt kevésbé lehetnének veszedelmesek.... Van a Számkivettetteknek még egy más szakasza is, melly a Királyi amnestia-ra még sokkal méltóbb, mint emezek; ezt a szakaszt azok a Patrioták teszik, kik az Usurpátor ellen csatáznak; akár melly nagy lehet is ezeknek megtévedése, csakugyan szolgálatokat tettek ezek az előtt; ellene szegeztek magokat a thronus usurpálásának s a többi. — A Prokurátorok azt tanácslották ezen előadással végén, hogy jó lesz a Király házosságát közönséges amnestia által megdícsőíteni. Az ő tanácslások még nem vétetett munkába. A Spanyol Kivándorlottak két félek; 1) ször Josephinokok, valami 12 ezeren; 2) ször Liberálisok vagy a Cortesek barátjai, kik talig telnek 1000-re, s a kik nagyobbadon megel se futottak a tömlőczbe való vettetés előtt, oly nagyen hitték, hogy arra nem érdemesek (***)“

A Journal-des-debats ily jegyzéseket

vetet a megcsillagozott helyek után: „(*) Ez a vallástétel Ferdinandusnak kedvez. Nem a nép lármáz tehát, hanem csak a katonák. Csak néhány katona főkre határozódik a revolúzióskodás. — (**) Fontos vallástétel. Az insurgenseknek tehát egyetértések volt Londonban; ezt mi magunk is gyanítjuk. Hihető, hogy Frantzia Országban is van. Külömben hogyan történhetett volna, hogy legelőször, azon egy Ujság, Rayonnéban, Auchban, Pauban, Straszburban, s Párisban, éppen azon egy szempillantásban lehessen közönséges? Constant Ur ezt kérdé ma: Valyon nincsenek-e a Kadixsi insurgenseknek Párisban is fejeik? Felelet: Meglehet, hogy vagnak. — (***) Mi tudjuk, hogy az insurgensek a magok próbáikkal nem boldogultak. — (****) Mi tudjuk, hogy Gróf Freyre tüzesen és foganatosan iparkodik a rebelliónak elnyomásán. Ezen igazságos Biró s a nép kedves embere kárhóztatja az insurgensek ügyét, s ezért választatott ki a Király által az ő elszélesztetésekre s megbüntetésekre. — (****) Mi nem tudjuk, hogyan egygyeztettemeg a Chronicle a Liberálisoknak ezen kevés számát, s az általa úgyneveződő nemzeti gondolkodást. Ugy van látom nállatok is mint nállunk, a Liberálisok a magok számát a képzelődésben sokasítják.“

Száz forint Huszas pénzért adtak Váltó czédulában: —
 Februárius 11-dikén 251 — 12-dikén 251 — 14-dikén 251 — forintot.

Redaktor: Pánczél Dániel; nyomtatja Hirschfeld Felix.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország-

Azt olvassuk az itt kijövő Ujságlevelekben, hogy Magyar Ország Primása 's Esztergomi Érsek Rudnay Sándor ö Hercegsége, Aprilis' végén Erdélyből kijöven 's úrját előbb Bécsbe vévén, azután Esztergomba közönséges pompával való bemenetelét-Május 15-dikén fogja tartani, 's ezt, a' következő napon, az oda özsze- gyülekezendő Egyházi és Világi Fő Rendeknek jelenlétekben Érseki és Fő Ispányi fényes hivatalaiba való betétetése fogja követni.

Ugyan ezen Ujságokban olvassuk továbbá, hogy Méllóságos L. B. Kis 'Sennyei Sennyey János Ur, hasznos íeletét a' mult Januáriusban elvégezte.

* BCU Cluj / Central University

Sáros-Patakról, Január. 31-dikén. — A' mi Oskolánk olly halotti-tiszteletet tarta tegnap egyik Tanítójának, a' milyen még azon 289 eszt. alatt, a' miolta fenn áll. eggynek sem jutott. Tiszteendő és Nemes Vályi Nagy Ferencz, Exeg. Theologiát, Ecclesiái Történeteket 's Görög Literúrát tanító Professor Urnak életépéldátlan munkássága Január. 15-dikén elöltotta; 's társai 's Collégiumunknak nagy érdemü Vice-Curátora Tek. Fáji Fáy Ferencz Ur, érzették, mivel tartoznak a' kedves Megholt eránt. Teste Január. 19d. csak énekszóval, de rész szerint a' Professori Kar, rész szerint tizenkét feketebe öltözött nemes ifjak, rész szerint a' Megholtak tanítványai által vitetett-ki, mind a' mellett hogy az idő igen kedvetlen volt, a' Hájczje szomrzedjában fekvő temetőbe. A' pompás tisztelet tegnap, Január. 30d. adatott-még, jelen lévén már

eikkor azon Uraságok, kik a' Seniori számadásnak megtekintése és a' Censurák tartása végett mind a' két Rendből kinevezettek. Dél előtt a' hely' Predikátora 's eggyzersmind Oskolánknak Professora T. Láczy József Ur mondott a' Templomban egy szívre-ható Beszédet az Evangyéliomi Századosnak e' szavai szerint: Bizony ez az ember igaz vala, 's valakik a' Megholtat ismerték, bizonyságok, hogy ezt a' nevezetet teljes értelemben érdemlette. Ez után a' Dogm. Theol. Professora T. Somosy János kelefel Oratiojával. a' Tanítói Hivatal' fontossága és méltósága felöl; mellyre ismét azt mondhatjuk, 's azon nagyítás nélkül, mellyet a' fájdalom szokott hasonló esetekben sugallani, hogy ezt a' kötelességet hívebben, buzgóbban Tanító sohá sem teljesítette. Dél után a' Megholtak legkedvesebb barátja, Physic. Professor Tek. Kézy Mózes Ur a' nagy Auditoriumban mondá el deák nyelven dolgozott Előgiumát, mellyet maga a' nagy Heyne is örömmel magáénak fogott volna vallhatni; keresett virágok nélkül, igazán Római szépségben. Ez a' három Beszéd nyomtatva lesz, 's kötelességnek tartjuk a' Tudományok barátjait előre figyelmetesekké tenni megjelenésekre. A' Publicum gyönyörűséggel olvasta ennek a' nagy és mély tudományü Előjárónknak deák Verseit: azzal fogja ezt is.

Prof. Vályi-Nagy Urnak érdemei ismeretesebbek, mint hogy azokról bővebben szólani kellene: de azt kevesebben tudhatják, hogy ez a' nem csak tudós és munkás, hanem szeretetre is igen méltó férjfit a' legpéldásabb és a' legszerencsésebb férj, a' leghívebb atya, a' leghívebb barát, 's szent feddtelességü, semmi mo-

csokkal meg nem szennyezett ember volt; 's igazán Keresztyén, a' név' felséges értelmében, 's mind a' theoria, mind a' praxis által. A' mi Tanítóink igen szűken fiztetnek, 's az ő élete nem oda volt irányozva, hogy pénzt gyűjtsön, 's házanépét jó karban hagyja, 's így bövségben, sőt csak könnyen is, épen nem élt; és-még is soha sem szólította-meg úgy szükölködő, hogy vele erszényét megosztani kész nem volt volna, ha azt kölcsönrel kelle is boldogítani; tanácsával, fáradságával pedig legterhesebb 's legsietőbb foglalatosságai között is segéltette; 's ámbár Tanítói hivatala neki ritkán engede ürességet, sok beteg, sok guta által megsulytottak neki köszönik egészségeknél, életelnél visszatérését. 'S hány tanítványa vallja azt, hogy ha az ifjúság' legveszedelmesebb megtévedéseiben, ő nem volt volna vezére, barátja, atyja, örökre elvesztette volna magát. Ezt vallá halála előtt kevésel egy férjű is, ki Patakot néhány eszt. előtt hagyta-el, 's most bejött, a' hív Tanítót meglátogatta, előtte térdre esett, 's sírva csókolta kezeit.

Hitvese Nemes Oláh Susánna Asszony, 's fiai Ferencz és József, az már Patvarián, egykori tanítványánál Tek. Aszalay Sámuel Urnál, Eperjesen, ez még Oskolánkban, 's leánya Johanna, mely fájdalomai között enyhülést találnak annak látásában, hogy az ő Kedveseket az Oskola és annak Elöljáróji 's közönségesen minden Jók; kesergik. A' hely szük volta miatt itt csak azt jelentjük, hogy Magyar, Deák, Görög nyelven írt Verseinek Gyűjteményét, saját kezével tisztán leírva és öszvekötvé, POLYHYMNIA nevezet alatt fogja venni a' közönség, - és hogy a' Homér ILIÁSÁNAK fordítása, saját kezével írva, egészen kész, nyomtatás alá pedig, nagyjában, már lemásol-

tatott. A' Megholtak világos akaratja szerint mind ezeknek nem szabad másként nyomtatatni mint a' hogy azt maga hagyá a' Kézírásban, 's illő, hogy akaratja tiszteltessék. Bár Nemzetünk' Nagyjai ézenek, melly ényt von az ráuk; hogy az Iliást hexameterekben fordítva mi is bírjuk, 's nagylelkűen segélleni méltóztatának a' kiadást, és a' tovább semmi fizetést nem vonó özvegyet 's terhekkel hátra-hagyott háznépet. Schillernek terhekkel hagyott gyermekeit még Erdélyből is segélte Wesselényi; mert a' ki egész életét másoknak szentelte, ritkán hagy birtokot, 's számot tarttat a' Jók köszönetére.

B é t s.

Császár és Király ő Felsége méltóztatott, eddig az Erdélyi Felsőges Udvari Cancellariánál Udvari Titoknoki hivatalban volt Méltóságos és L. B. Brukenthal József Urat, Erdélyben Fő Kormányiszéki Tanácsossá 's Fő Provinciaalis Commissáriussá kegyelmesen kinevezni.

* * *

A' Leopold városát 's egyéb lapályos helyeken fekvő külső városainkat a' kedvező időjárás szépen megszabadítá a' jégmenés miatt való nagy felelemtől. Jó darabocskáig minden essőzés nélkül való kellemetes meleg napjaink 's kevésse fagyalaló éjjeleink járván, az alatt a' jég, mellyel a' Duna árka csaknem dugva televala, lassan lassan úgy fellágyult, hogy a' víz egy kevésse nevededni kezdvén, ezen sok jegét szépen felvette 's minden lármácsinálás nélkül elvitte, csak a' partjait hagyta jégthalmokkal úgy megrakva, hogy úgy állnak kétfelől, mint ha havasok közt folyna a' Duna.